

Терміносистема «Теплопостачання»: когнітивні засади опису.

Сучасний глобальний стан розвитку суспільства характеризується не тільки бурхливим розвитком науки і техніки, а й процесами їх інтеграції та міжнародного співробітництва. У зв'язку з цим проблеми, пов'язані з вдосконаленнями систем передавання та обробки інформації, набувають актуальності.

Одна з таких проблем мовної політики будь-якої країни – це формування науково-технічних термінологій, нормалізація та стандартизація термінологій, інтенсифікація перекладацької діяльності, оптимізація навчання перекладу науково-технічної літератури тощо. Галузеві термінології розвинулися настільки, що між фахівцями можливе непорозуміння; іноді виникає небезпека розриву між рідною та спеціальною субмовами внаслідок впливу процесу інтернаціоналізації.

Одна з галузей, яка сьогодні активно модернізується та реконструюється в Україні, – це система теплопостачання (тепло генеруючі комплекси, установки, теплові мережі, об'єкти теплопостачання, забезпечення безпеки, енергозберігаючі технології), а це означає, що модернізації потребує і система термінів, які номінують всі об'єкти, учасників, технології.

Як відомо, ключову роль у пізнанні оточуючої дійсності та формуванні нових термінів сьогодні надають саме мові: при визначенні механізмів термінотворення ключовим визнається процес номінації, який зв'язує світ дійсності із світом мови та встановлює кореляцію між об'єктом і мовною одиницею, яка обрана для його позначення. Виникає питання: «Яким чином забезпечити об'єктивність виділення всіх необхідних одиниць для включення їх в дану терміносистему та подальшого використання у вигляді стандартів, навчальних словників або мінісловників.

З середини 70-х років для вивчення процесів термінотворення та організації терміносистем почали використовувати принципи когнітивної

лінгвістики, оскільки мова є відображенням когнітивних структур, а між когнітивними та мовними структурами існують кореляції.

Своєрідними системними блоками знань про позамовну дійсність і мовну систему, з суто прагматичної точки зору, є фрейми, які є концептуальними структурами даних, які задають однозначні відповідності між концептами та лексичними одиницями (термінами), які дозволяють достатньо об'єктивно моделювати фрагменти картини світу, які являються одним з важливих засобів організації знання.

Використання методики побудови фреймів дозволяє упорядкувати терміносистему: так як фрейм можна представити у вигляді таблиці чи схеми, верхні частини яких заповнені заздалегідь, а нижні заповнюються тоді, коли фрейм-мережа накладається на текст з метою отримання понятійної інформації; однотипна інформація для заповнення верхньої частини фрейму отримується шляхом встановлення типових тем текстів галузі.

Отже, мова – це один з найважливіших засобів організації знання, а оскільки наш час висунув абсолютний пріоритет інформації над іншими складовими буття і терміни сьогодні не являються прерогативою тільки вузьких спеціалістів, можна запропонувати один з об'єктивних засобів системного відображення даного знання, використовуючи принципи когнітивної лінгвістики.

Filippova N.M.

Terminological system “Municipal heat supply”: cognitive-oriented analysis.

The importance of systematizing the terminology of municipal heat supply is shown. It is emphasized that at present one of the most objective and pragmatically determined method of presenting this terminological system is frame technology based on cognitive-oriented linguistic analysis.